

Spelmansmakar fick utmärkelser

Axels fru Elna Andersson utnämndes till riksspelman.

Foto: LASSE SKOG

NYKÖPING (SN):

Spelmannen Axel Andersson från Nyköping tilldelades Zorns spelmansmärke i guld då riksspelmansveckan avslutades på söndagen. Hans hustru Elna Andersson utnämndes samtidigt till riksspelman.

I närvaro av landshövding Bengt Gustavsson och efter folkdansuppvisning av Sörmländska ungdomsringen och uppträdande av den estniska

folkmusikgruppen Leegajus avslutades riksspelmansveckan på Nyköpingshus borggård med utdelning av Zornmärken och Zorndiplom. Riksspelmannen Christina Frohm från Gnesta ledde utdelningen. Totalt utdelades tio silvermärken – vilket samtidigt ger rätt till titeln riksspelman –, sex silverdiplom, tolv bronsmärken och fjorton diplom.

Årligen utdelas också ett Zornmärke i guld som man inte kan spela upp för, bara tilldelas. I år gick det alltså till

80-årige Nyköpingsspelmannen Axel Andersson, som inte är någon vän av långa tal.

– Tala är silver och tiga är guld, och då tiger jag! sa den nykorade guldmedaljören sedan han tackat för utmärkelserna.

Riksspelman blev Axel redan 1945, och det är alltså 45 år mellan silver- och guldmärket för hans del. Juryns motivering löd: "För mästertligt och mycket traditionsrikt spel av låtar från Södermanland". Se-

dan Axel spelat kraftprovet "Pillermolles vals" från Värmland på fiolen, lovade han också att fortsätta som spelman med orden:

– Gammal man gör så gott han kan!

Det fanns fler belönade spelmän i länet. Förutom Axel och Elna Andersson hedrades också Bernt Olsson från Malmköping med silvermärket och Kjell Landström från Nyköping med silverdiplomet.

NIKLAS SESSLER

En glad Axel Andersson sedan det blivit klart att han fått Zorns guldmärke 1990.

Eskilstuna-Kuriren

Måndagen den 18 juni 1990

Riksspelmansveckan i Nyköping slut:

Sörmland fick två nya riksspelmän

ckan
indagens
ddrande
er Borg-
ingshus
am. Un-
spelmän
v landet
et åtrå-
et. Av
odkända
ilket in-
har rätt
lman.
spelmän-
... Det var
lyköping,
kol, samt
mköping,
pan som
let sedan
em som
rke var
ärkelsen
hos Axel
hmar, en
stora

Axel Andersson från Nyköping fick guldmedalj.

Bernt Olsson från Malmköping fick silvermedalj.

domine-
der den
tliga in-
fattande
iomförts
. Arran-
ds spel-
rmländ-
samar-
ommun,
h lycka-

mansförbundets uppteckningar. Låt Riksspelmansveckan bli inledning till en god fortsättning.

Christina Frohm, tidigare vice ordförande i Sörmlands spelmansförbund, var en sammanhållande länk under finalen. Hon erinrade om, att Bengt Gustavsson inom kort slutar som landshövding, men i Spelmansförbundet blir han kvar. Han är nämligen invald som hedersmedlem.

Hon vecklade upp den vackra affisch som varit uppsatt runt om i Sverige, allt sedan årsskiftet. Den pryds av en ung vacker flicka som sit-

ter i en liten roddbåt med Nyköpingshus som bakgrund.

— Här finns flickan i verkligheten, sa Christina Frohm. Hon heter Sofia Håkansson. Tillsammans ska vi spela "Brudmarsch från Frustuna socken".

Finalprogrammet var omfattande. Utöver talen, som var föredömligt korta, var det både svensk och estländsk folkdans. Naturligtvis förekom det musik. Leegajus från Tallinn drog ner stormande applåder. Det gjorde också de "nybakade" riksspelmännen.

Hög kvalitet har kännetecknat veckan. Så också när det

gällde de som spelade upp för Zornmärket. 95 spelade upp. 14 fick diplom, som är första steg på vägen till silvermärket. Tolv erhöll bronsmärken och sex silverdiplom, en utmärkelse som ska sporra vederbörande att redan nästa år spela upp för att bli riksspelman.

Ansvariga för uppspelningar är Zornmärkesnämnden inom Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur.

Text:
CARL-GUSTAF OHLSSON

Bild:
LASSE SKOOG

tygt två
let hed-
Sören
mmans
älkom-

Axel fick Zorns spelmannsmärke

Axel Andersson förärades Zorns guldmedalj - silvermedaljen fick han för 45 år sedan.

- Jag lovar att fortsätta och jag ska göra mitt bästa, sade han. FOTO: Alf Ralmé

Zorns spelmannsmärke i guld gick till nyköpingsbon Axel Andersson. Samtidigt blev hans maka Elna Andersson en av årets riksspelmän - och det måste vara helt unikt, trodde Per Gunvall, ordförande i Zornmärkesnämnden.

Och Sörmland fick ytterligare en spelman, Bernt Olsson från Malmköping.

Av de 92 som spelade upp för juryn var det tio som fick Zorns silvermedalj och därmed kan kalla sig riksspelmän. Sörmland blev två riksspelmän rikare i helgen och guldmärket förärades också en sörmlänning.

Axel Andersson fick sin medalj för "mästerligt och mycket traditionsrikt spel av låtar från Sörmland". Redan 1945 blev han riksspelman.

Axel Andersson höll ett litet tacktal och lovade att han ska fortsätta och göra så gott han kan och så tog han fram fiolen och spelade "Pillermolles vals".

Hans maka Elna Andersson fick ett Zornmärke i silver för hon ligger inte mycket efter sin äkta hälft när det gäller att spela fiol.

□ Sjujåkla bra spelman

- Hon blev inte riksspelman för sitt vackra vita hårs skull, el-

• Ann-Marie Sundberg, som är född i Nyköping, spelade en vallat på sitt kohorn, sedan hon fått Zorns silvermedalj fäst på bröstet. FOTO: Alf Ralmé

ler för att hon är kvinna. Nej, Elna Andersson är helt enkelt en sjujåkla bra spelman, utbrast Christina Frohm, som suttit i juryn.

Elna Andersson spelade "Bisvärmen" en låt som hon själv har komponerat.

Bernt Olsson från Malmköping blev också riksspelman för "utmärkt spel på stråkarpa".

Han har själv byggt sin stråkararpa, eller tagelharpa som den också heter eftersom den har strängar av tagel.

Det är ett instrument som förr spelades i hela Norden, men försvann överallt utom i svenskbygderna i Estland. Där kunde man vid sekelskiftet uppteckna musik för stråkarpan.

• Guldmedaljörens maka Elna Andersson utnämndes samtidigt till riksspelman. FOTO: Alf Ralmé

Sören Olsson, ordförande i Sörmlands spelmannsförbund, hälsade alla välkomna till spelmannsstämman och sedan höll landshövding Bengt Gustavsson öppningstalet.

Det bjöds förstås på underhållning i form av sörmländskt spel och dans, men det roligaste inslaget var nog den estniska gruppen Leegajus, som gästade Nyköping under spelmannsveckan.

De var klädda i egna folkdräkter och männen såg litegrann ut som pepparkaksgubbar i sina höga hattar. De spelade och dansade till en låt som handlade om hur man gör en kappa.

Engelsmannen Tom Paley, från London, fick ett diplom för

gott låtspel. Han blev intresserad av svensk folkmusik när han besökte Sverige under 70-talet och hörde den underbara fiolmusiken.

När han själv började spela fiol försökte han sig på enkla svenska låtar, och han spelar även amerikansk folkmusik på gitarr och banjo.

□ Lurspelande riksspelman

De andra åtta riksspelmännen kom från alla delar av landet: Björn Björn, från Dalhem, Lars Björk, från Leksand, Cajsa Ekstäv, från Örbyhus, Kalle Liljeborg, från Uppsala, Anders Mattsson, också från Örbyhus, Marie-Louise Mattsson, från Orsa, Christer Samuelsson, från Malmö och Ann-Marie Sundberg från Norrköping.

Ann-Marie Sundberg är född i Nyköping och hon spelar lite ovanligare instrument, nämligen lur och horn.

Publiken fick också chansen att se och höra flickan på affischen för spelmannsveckan som många säkert har sett. Den föreställer en blond flicka i en stråhatt som spelar fiol en roddbåt.

Flickan heter Sofia Håkansson och kan faktiskt spela fiol på riktigt, vilket hon bevisade på spelmannsstämman.

Johanne Ländin

— Vi log emot uppdraget med glädje och satsade på en bred kulturveckla. Men ingen ska tro att "Folkmusik och dansåret" 1990 slutar med den här finalen. Det är precis tvärtom. Det är nu det börjar och ska fortsätta, i första hand fram till sekelskiftet. Högtidsåret hölls av länet som framhöll att han själv saknar musikaliskt kunnande, men har en stor del av sina vänner i folkmusik- och folkdanskrester. Från residensen här det varit möjligt att lösa Riksspelmansveckans aktiviteter. — i Sörmland har kulturströmmarna alltid varit starka, så landsntvdingen. Här har det alltid rymmts stl. bildare. När det exempelvis gäller folklig musik finns Spe-

Folket 18/6 1990

Axel Andersson förärades Zorns guldmedalj - silvermedaljen fick han för 45 år sedan.

— Jag lovar att fortsätta och jag ska göra mitt bästa, sade han. FOTO: Alf Raimé

Axel fick Zorns spelmansmärke

Zorns spelmansmärke i guld gick till nyköpingsbon Axel Andersson. Samtidigt blev hans maka Elna Andersson en av årets riksspelmän - och det måste vara helt unikt, trodde Per Gunvall, ordförande i Zornmärkesnämnden.

Och Sörmland fick ytterligare en spelman, Bernt Olsson från Malmköping.

Av de 92 som spelade upp för juryn var det tio som fick Zorns silvermedalj och därmed kan kalla sig riksspelmän. Sörmland blev två riksspelmän rikare i helgen och guldmärket förädrades också en sörmlänning.

Axel Andersson fick sin medalj för "mästerligt och mycket traditionsrikt spel av låtar från Sörmland". Redan 1945 blev han riksspelman.

Axel Andersson höll ett litet tacktal och lovade att han ska fortsätta och göra så gott han kan och så tog han fram fiolen och spelade "Pillermolles vals".

Hans maka Elna Andersson fick ett Zornmärke i silver för hon ligger inte mycket efter sin äkta hälft när det gäller att spela fiol.

□ Sjujåkla bra spelman

— Hon blev inte riksspelman för sitt vackra vita hårs skull, el-

• Ann-Marie Sundberg, som är född i Nyköping, spelade en vallat på sitt kohorn, sedan hon fått Zorns silvermedalj fast på bröstet. FOTO: Alf Raimé

ler för att hon är kvinna. Nej, Elna Andersson är helt enkelt en sjujåkla bra spelman, utbrast Christina Frohm, som suttit i juryn.

Elna Andersson spelade "Bisvärmen" en låt som hon själv har komponerat.

Bernt Olsson från Malmköping blev också riksspelman för "utmärkt spel på stråkarpa".

Han har själv byggt sin stråkararpa, eller tagelharpa som den också heter eftersom den har strängar av tagel.

Det är ett instrument som förr spelades i hela Norden, men försvann överallt utom i svenskbygderna i Estland. Där kunde man vid sekelskiftet uppteckna musik för stråkarparan.

• Guldmedaljörens maka Elna Andersson utnämndes samtidigt till riksspelman.

FOTO: Alf Raimé

Sören Olsson, ordförande i Sörmlands spelmansförbund, hälsade alla välkomna till spelmansstämman och sedan höll landshövding Bengt Gustavsson öppningstalet.

Det bjöds förstås på underhållning i form av sörmländskt spel och dans, men det roligaste inslaget var nog den estniska gruppen Leegajus; som gästade Nyköping under spelmansveckan.

De var klädda i egna folkdräkter och männen såg litegrann ut som pepparkaksgubbar i sina höga hattar. De spelade och dansade till en låt som handlade om hur man gör en kappa.

Engelsmannen Tom Paley, från London, fick ett diplom för

gott låtspel. Han blev intresserad av svensk folkmusik när han besökte Sverige under 70-talet och hörde den underbara fiolmusiken.

När han själv började spela fiol försökte han sig på enkla svenska låtar, och han spelar även amerikansk folkmusik på gitarr och banjo.

□ Lurspelande riksspelman

De andra åtta riksspelmännen kom från alla delar av landet: Björn Björn, från Dalhem, Lars Björk, från Leksand, Cajsa Ekstäv, från Örbyhus, Kalle Liljeborg, från Uppsala, Anders Mattsson, också från Örbyhus, Marie-Louise Mattsson, från Orsa, Christer Samuelsson, från Malmö och Ann-Marie Sundberg från Norrköping.

Ann-Marie Sundberg är född i Nyköping och hon spelar lite ovanligare instrument, nämligen lur och horn.

Publiken fick också chansen att se och höra flickan på affischen för spelmansveckan som många säkert har sett. Den föreställer en blond flicka i en stråhatt som spelar fiol en roddbåt.

Flickan heter Sofia Håkansson och kan faktiskt spela fiol på riktigt, vilket hon bevisade på spelmansstämman.

Johanne Ländin

Fallet 18/6-90

Axels musik gav

Zorns guldmärke

Spelmannen Axel Andersson från Nyköping tilldelades Zorns spelmansmärke i guld då riksspelmansveckan avslutades på söndagen. Hans hustru Elna Andersson utnämndes samtidigt till riksspelman.

I närvaro av landshövding Bengt Gustavsson och efter folkdansuppvisning av Sörmländska ungdomsringen och uppträdande av den estniska folkmusikgruppen Leegajus avslutades riksspelmansveckan på Nyköpingshus borggård med utdelning av Zornmärken och Zorndiplom. Riksspelmannen Chris-

tina Frohm från Gnesta ledde utdelningen. Totalt utdelades tio silvermärken, vilket samtidigt ger rätt till titeln riksspelman, sex silverdiplom, tolv bronsmärken och fjorton diplom.

Ärligen utdelas också ett Zornmärke i guld som man inte kan spela upp för, bara tilldelas. I år gick det alltså till 80-åriga Nyköpingsspelmannen Axel Andersson som inte är någon vän av långa tal.

Tala är silver och tiga är guld, och då tiger jag! sa den nykorade guldmedaljören sedan han tackat för utmärkel-

sen. Riksspelman blev Axel redan 1945, och det är alltså 45

år mellan silver- och guldmärket för hans del. Jyryns motivering löd: "För mästertligt och mycket traditionsrikt spel av låtar från Södermanland". Sedan Axel spelat kraftprovet "Pillermolles vals" från Värmland på fiolen lovade han också att fortsätta som spelman med orden:

- Gammal man gör så gott han kan!

Det fanns flera belönade spelmän i länet. Förutom Axel och Elna Andersson hedrades också Bernt Olsson från Malmköping med silvermärket och Kjell Landström från Nyköping med silverdiplomet.

NIKLAS SESSLER

Landets första durspelsstämma

Durspelet, ett slags dragspel, har en viss roll i teateramatörernas uppsättning av Det spökar i timmerkojan. Så lämpligare inramning än en durspelsstämma kan man väl knappast tänka sig för premiären. Det är Svenska Durspelsföreningen och NBV som arrangerar landets första durspelsstämma. Den 30

juni träffas durspelsvänner i Granheds bygdegård för att spela eller lyssna på varandra.

Durspelet var för omkring 100 år sedan det verkligt dominerande instrumentet när det spelades upp till dans på den svenska landsbygden. Och i skogsbygderna hade durspelarna sin givna plats med i skogshuggarlagen. De arbetade inte som de andra utan svarade för trevnaden.

Durspelet håller nu på att uppleva en pånyttfödelse i landet och i februari bildades Svenska Durspelsföreningen i Flen. Erland Eriksson, som själv spelat durspel i många år, tog initiativet.

Vid durspelsstämman i Granhet blir det både enskilda uppspelningar, allspel och buskspel. Framåt kvällen kommer spelmännen även att spela upp till dans.

Kunirev

juni 1990

En glad Axel Andersson sedan det blivit klart att han fått Zorns guldmärke 1990. Foto: Lass Skog.